

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

Силабус навчальної дисципліни
«Менеджмент діабету в практиці сімейного лікаря»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ECTS
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії. м. Одеса, вул. Пішонівська, 1.
Викладач (-і)	Доцент: к.мед.н. Циунчик Ю.Г., PhD Лагода Д.О., PhD Бажора Я.І. Асистенти: Назарян В.М., Амірова Г.Ю.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Данильчук Галина Олександрівна, завуч кафедри, 097 305 4035 Циунчик Юлія Геннадіївна, відповідальна за організаційно-виховну роботу зі здобувачами на кафедрі, 050 333 5888 E-mail: galina.danylchuk72@gmail.com Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber або Telegram (через створені у Viber або Telegram групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – особливості оцінки факторів ризику розвитку цукрового діабету 2 типу, принципів його діагностики, лікування, можливості розвитку ускладнень та розробки заходів щодо їх запобігання.

Мета дисципліни: поглиблення, розширення й конкретизація здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійних компетентностей у галузі ендокринології, зокрема щодо суті цукрового діабету 2-го типу, етіопатогенезу, факторів ризику, тактики ведення пацієнта при гострих та хронічних ускладненнях, підходів до діагностики та призначення цукрознижувальної терапії з метою досягнення компенсації вуглеводного обміну, підтримки нормальної маси тіла та профілактики специфічних ускладнень діабету.

Завдання навчальної дисципліни:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

1. Удосконалення вмінь та навичок діагностики порушень вуглеводного обміну та його ускладнень.
2. Розширення знань щодо немедикаментозного лікування хворих, які живуть із цукровим діабетом.
3. Удосконалення навичок правильного підбору цукрознижувальної терапії для досягнення компенсації вуглеводного обміну та профілактики ускладнень.
4. Поглиблення знань відносно своєчасного попередження виникнення гострих та профілактики хронічних ускладнень цукрового діабету 2-го типу.
5. Розширення знань щодо ролі сімейного лікаря у веденні пацієнтів із цукровим діабетом.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

Знати:

- етіопатогенез та фактори ризику розвитку цукрового діабету 1-го та 2-го типу
- основні клініко-інструментальні та лабораторні методи дослідження для виявлення цукрового діабету 1-го та 2-го типу
- діагностичні критерії для постановки діагнозу цукрового діабету 1-го та 2-го типу
- ознаки та принципи діагностики гострих та хронічних ускладнень цукрового діабету 2-го типу
- принципи лікування та профілактики цукрового діабету 1-го та 2-го типу
- принципи призначення інсулінотерапії хворому на цукровий діабет 2-го типу

Вміти:

- діагностувати цукровий діабет 1-го та 2-го типу та скласти план обстеження хворого
- проводити диференційну діагностику між цукровим діабетом 1-го та 2-го типу
- провести диференційну діагностику різних невідкладних станів при цукровому діабеті 2-го типу
- визначати тактику ведення хворого та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах, необхідність у госпіталізації
- складати план лікування хворого на цукровий діабет 1-го та 2-го типу
- уміти застосовувати засвоєні знання в клінічній ситуації
- вести медичну документацію

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань, обговорення принципів роботи з різними видами глюкометрів.

Самостійна робота: робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Цукровий діабет 2-го типу: епідеміологія, етіологія, патогенез та класифікація.

Визначення цукрового діабету 2-го типу. Епідеміологія діабету в світі, прогноз захворюваності. Етіологія і патогенез цукрового діабету. Цукровий діабет 2-го типу: роль генетичної схильності, ожиріння, зовнішніх факторів ризику. Інсулінорезистентність та порушення секреції інсуліну. Сучасна класифікація цукрового діабету згідно з Американською діабетичною асоціацією та Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Тема 2. Клініка, діагностика та диференційна діагностика, скринінг цукрового діабету 2-го типу.

Основні клінічні симптоми цукрового діабету. Діагностика цукрового діабету. Скринінг цукрового діабету 2-го типу та тестування на наявність факторів ризику захворювання. Критерії діагностики цукрового діабету та інших категорій гіперглікемії. Додаткові методи дослідження. Диференційна діагностика цукрового діабету 2-го типу з іншими захворюваннями.

Тема 3. Цукровий діабет 1-го типу: епідеміологія, етіологія, патогенез та класифікація.

Визначення цукрового діабету 1-го типу. Епідеміологія діабету в світі, прогноз захворюваності. Етіологія і патогенез цукрового діабету. Цукровий діабет 1-го типу: роль генетичної схильності, ожиріння, зовнішніх факторів ризику. Інсулінорезистентність та порушення секреції інсуліну. Сучасна класифікація цукрового діабету згідно з Американською діабетичною асоціацією та Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Тема 4. Клініка, діагностика та диференційна діагностика, скринінг цукрового діабету 1-го типу.

Основні клінічні симптоми цукрового діабету. Діагностика цукрового діабету. Скринінг цукрового діабету 1-го типу та тестування на наявність факторів ризику захворювання. Критерії діагностики цукрового діабету та інших категорій гіперглікемії. Додаткові методи дослідження. Диференційна діагностика цукрового діабету 1-го типу з іншими захворюваннями.

Тема 5. Модифікація способу життя хворих на цукровий діабет, як метод компенсації захворювання та профілактики ускладнень і поліпшення прогнозу.

Менеджмент діабету. Модифікація способу життя хворих на цукровий діабет 1-го та 2-го типу, а саме фізична активність, збалансоване харчування, контроль маси тіла та відмова від поганих звичок. Глікемічні цілі при діабеті.

Тема 6. Лікування цукрового діабету 2-го типу та показання до переходу на інсулінотерапію. Методи контролю рівня глюкози в крові.

Алгоритм лікування цукрового діабету 2 типу. Медикаментозна терапія: сучасні препарати для лікування цукрового діабету 2-го типу, механізм їх дії, особливості застосування та протипоказання. Показання до інсулінотерпії. Моніторинг рівня глюкози в крові. Глюкометр та правила роботи з ним. Сучасні методи контролю рівня глюкози в крові.

Тема 7. Гострі ускладнення цукрового діабету 2-го типу, їх лікування та профілактика.

Гострі ускладнення цукрового діабету 2-го типу. Кетоацидотичні стани з діабетичною (гіперкетонемічною) комою. Особливості їх перебігу, симптоми та диференційна діагностика, методи діагностики та лікування. Гіперосмолярна (неацидотична) діабетична кома. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

Гіпоглікемічна кома, гіпоглікемічні стани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.

Тема 8. Хронічні ускладнення цукрового діабету 2-го типу, їх лікування та профілактика.

Хронічні ускладнення цукрового діабету. Мікро- та макросудинні ускладнення цукрового діабету 2-го типу. Діабетична нефропатія, клініка, диференційний діагноз, діагностика, лікування та профілактика. Діабетична ретинопатія: стадії процесу, діагноз, профілактика та лікування. Діабетична нейропатія, класифікація, клініка, діагностика та лікування. Діабетична стопа: класифікація, діагностика, лікування. Прогноз цукрового діабету 2-го типу.

Тема 9. Роль сімейного лікаря у веденні пацієнтів з цукровим діабетом 1-го та 2-го типу.

Особливості ведення пацієнтів з цукровим діабетом 1-го та 2-го типу сімейним лікарем. Поняття реімбурсації лікарських засобів для лікування хворих на цукровий діабет. Виписування цукрознижуючих препаратів за програмою «Доступні ліки». Показання до направлення пацієнта з цукровим діабетом 1-го та 2-го типу до вузьких спеціалістів.

Тема 10. Психологічні аспекти у веденні пацієнтів, які живуть із хронічним захворюванням, а саме з цукровим діабетом.

Психологічні передумови виникнення захворювань ендокринної системи, а саме цукрового діабету. Психологічна характеристика осіб, хворих на цукровий діабет 2-го типу. Скринінгові анкети щодо «якості життя» осіб, хворих на цукровий діабет 2-го типу. Особливості психологічного ведення хворих на цукровий діабет 2-го типу.

Тема 11. Основні принципи інсулінотерапії.

Характеристика основних препаратів інсуліну. Показання та протипоказання до інсулінотерапії. Класифікація препаратів інсуліну ультракороткої, короткої, проміжної та тривалої дії, аналоги інсуліну. Режим інсулінотерапії.

Тема 12. Загальні правила інсулінотерапії.

Принципи старту інсулінотерапії. Техніка ін'єкцій інсуліну. Типові помилки інсулінотерапії. Підбір правильної дози інсуліну. Правила корекції дози інсуліну. Схеми титрації різних інсулінів при цукровому діабеті 2-го типу.

Тема 13. Ускладнення інсулінотерапії.

Ускладнення інсулінотерапії: гіпоглікемічні стани, алергія на інсулін, постін'єкційні ліподистрофії, інсулінорезистентність, хронічне передозування інсуліну (синдром Сомоджі), інсулінові набряки та їх профілактика.

Тема 14. Сучасні пристрої для інсулінотерапії.

Пристрої для введення інсулінів. Правила їх користування. Інсулінова помпа: переваги та недоліки. Правила користування. Прилади для моніторингу глікемії.

Тема 15. Міфи, пов'язані з інсуліном.

Міфи та фобії, які виникають у пацієнтів на початку лікування інсуліном. Методи їх розвінчання сімейним лікарем.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги: цукровий діабет 2 типу // Наказ МОЗ № 1118 від 21.12.2012 р.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

2. Андрейчин С. М. Методика обстеження терапевтичного хворого: навчальний посібник / С. М. Андрейчин, Н. А. Бількевич, Т. Ю. Чернець. – Тернопіль: ТДМУ; Укрмедкнига, 2015. – 259 с.
3. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9—24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. — 2-е видання. – ВСВ «Медицина», 2022. – 584 с.
4. Наказ МОЗ України від 05.08.2009 № 574 «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги пацієнтам з ендокринними захворюваннями».
5. Рекомендації ADA з лікування цукрового діабету (2020): нові положення/ Л. К. Соколова //Медична газета «Здоров'я України 21 сторіччя» № 6 (475), березень 2020 р. – Режим доступу до ресурсу: <https://health-ua.com/article/60082-rekomendatc-ADAz-lkuvannya-tcukrovogo-dabetu-2020-nov-polozhennya>

Додаткова:

1. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: 23-є видання: у 3 томах. Том 2 / за ред. Стюарта Г. Ралстона, Яна Д. Пенмана, Марка В.Дж. Стрекена, Річарда П. Гобсона. – ВСВ «Медицина», 2021. – 778 с.
2. Актуальні питання ендокринології у практиці сімейного лікаря. Вороненко Ю.В., Шекера О.Г. – Видавничий дім: Заславський О.Ю., 2019. – 132с.
3. Настанова 00486. Діабет: визначення, диференційна діагностика і класифікація [Електронний ресурс] / Hannele Yki-Järvinen, Tiinamaija Tuomi. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3323>
4. Настанова 00488. Лікування і спостереження при діабеті 2 типу [Електронний ресурс] / Hannele Yki-Järvinen. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3325>
5. Реферативний огляд європейських настанов 2019 року щодо ведення діабету, предіабету та серцево-судинних захворювань.
6. Діагностика і семіотика ендокринних захворювань: навчальний посібник /Й. І. Пічкарь. – К.: Люди в білому, 2014 – 137 с.
7. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів (15-е видавництво, доповнене і перероблене) / За редакцією Ю.М. Мостового. –ДП «ДКФ», 2013. – 655 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи здобувачів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час виконання та інтерпретації практичної роботи з теми заняття, висловлює свою думку з теми заняття.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички під час виконання практичної роботи з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, з суттєвими помилками виконує практичну роботу.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички під час виконання практичної роботи з теми заняття.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;

Самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра сімейної медицини, загальної практики та поліклінічної терапії

технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.